

Sygn. akt II PSK 129/22

POSTANOWIENIE

Dnia 22 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z powództwa W. P.
przeciwko Ministerstwu Spraw Zagranicznych w Warszawie
o odprawę emerytalną,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 22 marca 2023 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 14 kwietnia 2022 r., sygn. akt XXI Pa 229/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2022 r. w sprawie z powództwa W. P. przeciwko Ministerstwu Spraw Zagranicznych w Warszawie o odprawę emerytalną, oddalił apelację pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie z dnia 4 listopada 2021 r., którym zasądzono od pozwanego na rzecz powoda tytułem odprawy pieniężnej kwotę 39.501,30 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 stycznia 2021 r. do dnia zapłaty (pkt I), wyrokowi w punkcie I nadano rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 6.583,55 zł (pkt II).

Od powyższego wyroku Sądu Okręgowego skargę kasacyjną wywiódł pozwany. Skarżący zaskarżył wyrok w całości oraz wniósł o jego uchylenie i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie powództwa, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego

rozpoznania Sądowi Okręgowemu oraz o rozstrzygnięcie o zwrocie przez powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, według norm przepisanych.

Zaskarżanemu wyrokowi skarżący zarzucił naruszenie prawa materialnego: 1) art. 128 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 130 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 557 ze zm.; dalej: ustawa o ABW), przez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że otrzymana przez powoda odprawa w związku ze zwolnieniem ze służby przyznawana jest w oderwaniu od kryterium przejścia na jakąkolwiek inną emeryturę i ma charakter gratyfikacji za odbytą służbę, a więc nie można jej uznać za równoważną odprawie przyznawanej pracownikowi w związku z jego przejściem na emeryturę, podczas gdy zwolnienie powoda ze służby miało miejsce w oparciu o przesłankę nabycia prawa do emerytury w pełnym wymiarze określonego w przepisach odrębnych, zgodnie z art. 60 ust. 2 pkt 4 ustawy o ABW, co powinno doprowadzić do uznania, że przejście powoda na emeryturę policyjną determinowało charakter przyznanej mu odprawy, czyniąc ją świadczeniem o charakterze odprawy emerytalnej; 2) art. 94 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 1691; dalej: ustawa o służbie cywilnej) przez jego niewłaściwe zastosowanie w sprawie w następstwie wadliwego uznania, że powód spełnił warunki uprawniające do nabycia odprawy po ustaniu stosunku pracy w służbie cywilnej w związku z przejściem na emeryturę, gdyż wcześniej otrzymana przez powoda odprawa na podstawie przepisów ustawy o ABW ma charakter gratyfikacji za odbytą służbę, a więc nie można jej uznać za równoważną odprawie przyznawanej pracownikowi w związku z jego przejściem na emeryturę, podczas gdy odprawę, otrzymaną przez powoda w związku ze zwolnieniem ze służby, które miało miejsce w oparciu o przesłankę nabycia prawa do emerytury w pełnym wymiarze określonego w przepisach odrębnych, przy zastosowaniu w literalnym brzmieniu art. 128 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 130 ustawy o ABW, należało uznać za determinowaną przejściem na emeryturę policyjną, co wyłącza w przypadku powoda ziszczenie się przesłanki jednorazowości odprawy emerytalnej przyznawanej na podstawie przepisów

ustawy o służbie cywilnej, bez względu na to, że powód przed zatrudnieniem u pozwanego nie był pracownikiem.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał istotne zagadnienie prawne, które sformułował w następującym pytaniu: czy spełniona jest przesłanka jednorazowości odprawy przyznawanej na podstawie art. 94 ust. 1 ustawy o służbie cywilnej w przypadku osób, które otrzymały odprawę w związku ze zwolnieniem ze służby na podstawie art. 128 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 130 ustawy o ABW, w sytuacji gdy przyczyną zwolnienia ze służby było nabycie przez te osoby prawa do emerytury w pełnym wymiarze określonego w przepisach odrębnych, zgodnie z art. 60 ust. 2 pkt 4 ustawy o ABW. W ocenie skarżącego przesądzi to o charakterze prawnym odprawy przyznawanej funkcjonariuszom zwolnionym ze służby, gdyż powyższa kwestia nie została rozstrzygnięta w orzecznictwie Sądu Najwyższego w odniesieniu do tej grupy zawodowej. Zdaniem skarżącego przepisy regulujące kwestię odprawy wypłacanej byłym żołnierzom zawodowym, na podstawie których zapadało dotychczasowe orzecznictwo, przyznawały żołnierzom zawodowym prawo do odprawy niezależnie od przyczyn zwolnienia ze służby. Z kolei przepisy ustawy o ABW wprost wiążą uprawnienie do otrzymania odprawy z przyczynami zwolnienia ze służby, a jedną z nich jest nabycie prawa do emerytury w pełnym wymiarze, określonego w przepisach odrębnych (art. 128 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 130 oraz w zw. z art. 60 ust. 2 pkt 4 ustawy o ABW). W ocenie skarżącego dla oceny charakteru prawnego odprawy nie powinien mieć znaczenia fakt, że funkcjonariusze służb nie są w stosunku pracy (tak jak żołnierze zawodowi), a istotny powinien być cel świadczenia, czyli rekompensata i zniwelowanie skutków zaprzestania aktywności zawodowej w związku z nabyciem uprawnień emerytalnych i przejściem na emeryturę. Cel ten jest tożsamy w przypadku świadczenia wypłacanego na podstawie przepisów ustawy o służbie cywilnej jak i ustawy o ABW w związku z nabyciem prawa do emerytury w pełnym wymiarze, określonego w przepisach odrębnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juretrycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wywodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd

Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne" (postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004, nr 7-8, s. 51; z 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; z 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729). Obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.

Analiza uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia oraz wniesionej skargi kasacyjnej nie pozwala na stwierdzenie, że zachodzi powołana przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozmieleniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. Skarżący nie wykazał w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, by istniały poważne wątpliwości co do stosowania powołanych przez niego przepisów, które nie zostały dotychczas wyjaśnione przez Sąd Najwyższy.

W orzecznictwie wskazuje się, że przepis art. 94 ust. 1 ustawy o służbie cywilnej wykazuje duże podobieństwo do art. 92¹ § 1 k.p., w obu z nich mowa bowiem o odprawie emerytalnej przysługującej z tytułu "przejścia" na rentę lub emeryturę. Podobnego sformułowania (o "przechodzeniu" na emeryturę) używają też inne pragmatyki służbowe przewidujące prawo do odprawy emerytalnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2022 r., II PSKP 86/21, LEX nr 3404786). Ponadto członkowie korpusu służby cywilnej są pracownikami w rozumieniu art. 2 k.p., co oznacza, że przepis art. 94 ust. 1 ustawy o służbie cywilnej należy rozpatrywać w połączeniu z treścią art. 92¹ k.p. Przepisy te wielokrotnie były przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego.

W judykaturze odnoszono się także do sytuacji, w której pracownik, już jako emeryt wojskowy, podjął pracę w ramach stosunku pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2021 r., II PSKP 48/21, OSNP 2022 nr 5, poz. 48;

wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2022 r., II PSKP 86/21, LEX nr 3404786). Wskazano, że świadczenie wypłacone żołnierzowi w związku ze zwolnieniem ze służby nie wyłącza zarówno prawa do odprawy emerytalnej z art. 92¹ § 1 k.p., jak i z art. 94 ust. 1 ustawy o służbie cywilnej. Sąd Najwyższy wielokrotnie zwracał bowiem uwagę na odmienną sytuację faktyczną pracownika, który przechodzi na emeryturę od sytuacji np. żołnierza, który otrzymał odprawę w związku z zakończeniem służby wojskowej i następnie podjął zatrudnienie na podstawie stosunku pracy. Stąd odprawa przysługująca żołnierzowi zwolnionemu z zawodowej służby wojskowej nie jest świadczeniem ze stosunku pracy, do którego prawo powstało na podstawie art. 92¹ § 1 k.p. lub na podstawie art. 94 ust. 1 ustawy o służbie cywilnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2015 r., I PK 1/15, LEX nr 1959540; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2020 r., II PK 17/19, LEX nr 3218354).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalił się ponadto pogląd, zgodnie z którym pobieranie emerytury policyjnej w trakcie wykonywania pracy w ramach stosunku pracy i powrót po ustaniu tego stosunku do statusu "emeryta policyjnego" nie pozbawia pracownika prawa do odprawy emerytalnej przewidzianej w art. 92¹ § 1 k.p. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2007 r., III PK 40/07, LEX nr 338805). Stanowisko to jest aktualne także w przypadku odprawy emerytalnej na podstawie art. 94 ust. 1 ustawy o służbie cywilnej, w którym także mowa o „przejściu na emeryturę” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2022 r., II PSKP 86/21, LEX nr 3404786).

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący na gruncie podnoszonego art. 128 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 130 w zw. z art. 60 ust. 2 pkt 4 ustawy o ABW nie zawarł w związku z powyższym przekonującej argumentacji, iż w stanie faktycznym sprawy mimo powołanego wyżej orzecznictwa, istnieje przesłanka przemawiająca za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

